

Õppekava nimetus: Bussijuhi kiirendatud ametikoolitus.

Kehtiv alates: 01.06.2018.

Õppekavarühm: Transporditeenused.

Õppekava kood: BJ/KK.

Õppekava maht: 140 akadeemilist tundi, s.h. 90 auditoorset, 40 praktilist ja 10 sõiduõppe tundi.

Õppekava koostamise alus:

Õppekava sisu aluseks on:

1. Täiskasvanute koolituse seadus.
2. Autoveoseadus.
3. Autojuhi ameti- ja täiendkoolituse kord, koolituse õppekavad, nõuded autojuhi koolituse korraldamise õppekavale ja õppekava koostamisele, nõuded autojuhi teadmiste ja oskustele ning pädevustunnistuse vorm. Autoveoseadus § 36 lõige 7 2. Määrus nr 29, vastu võetud 06.06.2018 „Autojuhi ameti- ja täienduskoolituse kord, koolituse õppekavad, nõuded autojuhi koolituse korraldamise õppekavale ja õppekava koostamisele, nõuded autojuhi teadmiste ja oskustele ning pädevustunnistuse vorm“.

Õppekeskkond: Teoreetiline õpe õppeklassis, praktilised tööd õppeklassis ja sõiduki juures, sõiduõpe õppeväljakul ja liikluses.

Kuni 40% õppemahust võib läbida praktikana EMÜ tegevusluba omavas veonduettevõttes.

Õppekava eesmärk: Koolituse lõpetanud autojuht omandab kutselise autojuhi tööks vajalikud teadmised ja kogemused.

Õppekava õpiväljundid: Õppekava läbinud autojuht omandab MKM määrusega nr. 29 06.06.2018 Autojuhi ameti- ja täienduskoolituse kord, koolituse õppekavad, nõuded autojuhi koolituse korraldamise õppekavale ja õppekava koostamisele, nõuded autojuhi teadmiste ja oskustele ning pädevustunnistuse vorm kehtestatud järgmised õpiväljundid:

1. Autovedude korraldamisega seonduvalt peab autojuht teadma:

- 1) autovedude olemust, erinevate autoveo liikide iseärasusi ning autovedudel kasutatavaid ettevõtlusvorme;
- 2) autoveo tegevusalale juurdepääsu ning tegevusalal tegutsemise nõudeid;
- 3) logistika ja transpordiökonomika aluseid;
- 4) autovedudel kasutatavaid kindlustusi;
- 5) autovedudel valitsevaid ohte ning ohu ennetamise põhimõtteid;
- 6) järelevalvepõhimõtteid, järelevalveametite õigusi ja tehnöülevaatuse läbiviimise nõudeid;
- 7) autojuhi koolituse, lähetamise ning sõidu- ja puhkeaja planeerimise ja arvestamise valdkonnaga seonduvaid nõudeid;
- 8) transpordi infrastruktuuri kasutamise, maksustamise ning teekonna planeerimise põhialuseid ning piiranguid;

- 9) sõitjateveo korraldust reguleerivaid õigusakte;
- 10) nõudeid tollitransiidile, pagaas.

2. Autojuhi õiguste, kohustuste ning vastutusega seonduvalt peab autojuht teadma:

- 1) töölepingu ja muu võlaõigusliku lepingu alusel töötamise nõudeid, poolte õigusi ja kohustusi, erinevat tüüpi lepingute sõlmimist, muutmist, lõpetamist, tööaja ja -tasu arvutamise erisusi, kinnipeetavaid makse ning võimalikke hüvesid;
- 2) autojuhi tsiviil- ning karistusõigusliku vastutusega seonduvaid nõudeid autojuhile vajalikud mahus ning autojuhi rikkumiste mõju vedaja tegevusele.

3. Sõidukiga seonduvalt peab autojuht teadma:

- 1) sõiduki põhiagregaatide ja süsteemide tööpõhimõtteid, kasutamise piiranguid, sagedamini esinevaid rikkeid ning nende kõrvaldamise viise ja neile kehtestatud tehnonõudeid;
- 2) sõiduki mõõtmetest tulenevaid ohte;
- 3) sõiduki lubatud mõõtmeid ja masse ning nende mõõtmise või määramise põhimõtteid;
- 4) vedukit ja haagist ühendavate juhtmete ja nende pistikute ehitust ning ühendamise nõudeid;
- 5) kasutada sõiduki põhiagregaatide ja süsteemide nõuetekohaselt, optimaalselt ja rikkeid ennetavalt ning oskama arvestada nende kasutamise piiranguid;
- 6) diagnoosida auto põhiagregaatides ja süsteemides esinevaid rikkeid, leida rikete põhjused ning võimalusel neid kõrvaldada;
- 7) valida ja monteerida nõuetekohaseid rehve sõltuvalt teekonnast, auto massist, kiirusest ja otstarbest;
- 8) hinnata sõiduki tehnonõuetele vastavust enne teeliiklusesse asumist.

4. Autojuhi ametiga seonduvalt peab autojuht teadma:

- 1) tööohutuse ja töökaitsega seotud nõudeid, tööõnnetuse põhjuseid ning vajalikke tegevusi õnnetuse toimumisel;
- 2) autojuhi terviseriski põhjuseid, juhi töökoha ergonoomiat ja valedest töövõtetest tulenevaid ohte;
- 3) suhtlemispsühholoogia ja suhtlemise põhialuseid ning klienditeeninduse põhimõtteid.

5. Sõitjatevedu korraldust peab autojuht teadma:

Väärtustab kutselise bussijuhi eriala ning enda tööalast arengut, on kursis seadusandlusega, kaasaegse tehnoloogiaga, autojuhi ameti eripäradega ning mõistab autovedude olemust.

- 1. Töötab iseseisvalt bussijuhina järgides liiklusohutuse, tööohutuse, säästliku sõidu ja klientide teenindamise nõudeid ja põhimõtteid, esindab iseennast ja valitud ametit positiivsena ning vastutab oma töö eest.
- 2. On avatud koostööle ja osaleb meeskonnatöös, käitub vastastikusel suhtlemisel toetaval viisil, on valmis juhendama ametisse tulijaid.
- 3. Kasutab tööks vajalikke infotehnoloogilisi vahendeid, andmebaase, dokumentatsiooni ning erialast sõnavara eesti ja võõrkeel.

Lisaks peab sõitjatevedu teostav autojuht autovedude korraldamisega seonduvalt oskama:

- 1) järgida sõiduplaani liinivedudel;
- 2) täita ja kasutada sõitjateveo dokumente nii riigisisel kui ka rahvusvahelistel veol autojuhile vajalikus ulatuses.

Lisaks peab sõitjatevedu teostav autojuht oskama:

- 1) juhtida, kiirendada ja peatada autot sõitjateveoks ohutu sujuvusega, arvestades erinevate veoliikide ja sõitjagruppide eripärasid;
- 2) arvestada teiste liiklejate käitumist ning ette näha ja ära hoida ohtlike liiklusolukordade tekkimist;
- 3) kasutada sõiduõiguse andmiseks kasutatavaid seadmeid;
- 4) avada bussi varuväljapääse ja evakueerida sõitjaid õnnetuse korral, kasutada tulekustutit;
- 5) aidata puudega ja piiratud liikumisvõimega isikuid sõiduki kasutamisel ning kasutada selliste isikute teenindamiseks ette nähtud abiseadmeid ja -vahendeid.

6. Liikluses osalemisega seondult peab autojuht teadma:

- 1) sujuva ning keskkonda säästva sõiduviisi põhimõtteid;
- 2) erinevates tee- ja ilmastikuoludes sõitmise põhimõtteid;
- 3) autojuhi tööks vajalikke põhiteadmisi liikluspsühholoogias ning autojuhi tööd mõjutavaid tegureid;
- 4) ametialal esinevaid peamisi liiklusõnnetuse põhjuseid.

Nõuded õpingute alustamiseks: Nimetatud ametikoolitusele võetakse vastu vähemalt 24 aastane isik, kes omab D1, D DE -kategooria mootorsõiduki juhtimisõigust (AVS p 37).

Omandatav kvalifikatsioon: Vastavalt MKM määrusele nr. 29 06.06. 2018.

Õppekava sisu:

1. Tööõigus- 12 tundi, s.h. 6 praktilist tundi

Lektorid: Viktor Romanov, Paul Pass.

1.1. Üldised sätted: autojuhi sotsiaalseid tagatise, õigusi ja kohustusi puudutavate õigusaktide käsitlemine

1.2. Töö-või muu võlaõiguslik leping. Töövõi muu lepingu sõlmimine, selle muutmine, lõpetamine, üleminek, tühistamine, ülesütlemine. Puhkus, Töötasu

Töötingimustest teavitamine, sealhulgas tööülesannete kirjeldus, töötegemise asukoht.

Tähtajaline tööleping, selle sõlmimine, pikendamise piirang.

Töötasu ja selle arvutamine viis, kinnipeetavad maksud, võimalikud hüved.

Töötaja ja tööandja kohustused ja vastutus.

Töötamine töölähetuste ajal, nõuded rahvusvahelisel veol.

Isikuandmete töötlemine töösuhetes, sealhulgas tervisekontrolli andmete tuvastamine, tööõnnetustest teatamine, jobeseisundi tuvastamine, juhtimisõiguse tuvastamine.

Autojuhi puhkus. Puhkuse liigid, kestvus, tasustamine.

Töötasu suurus, alammäär, keskmine töötasu, lisatasud, kinnipeetavad ja makstavad maksud.

1.3. Töökaitse, tööohutus, töötervishoid

Tööohutuse ja töökaitsega seotud tööandja ja töövõtja vahelised vastastikused kohustused ja vastutus.

Autojuhi tööga seotud ohud teel, laadimisel, sõiduki hooldamisel.

Autojuhi terviseriski põhjused.

1.4. Sotsiaalsed tagatised, töövaidluste lahendamine

Pension, s.h. pensionikindlustus, pensionide liigid, pensionile jäämise iga, määrad ja väljamaksmise kord.

Töölepingut puudutavate töövaidluste lahendamine töövaidluskomisjonis või kohtus.

Kollektiivsete töötülide lahendamine, institutsioonid, nende pädevus.

1.5. Praktilised õppused

Praktiliste õppuste käigus õpetatakse tööõiguse valdkonnas vajalike dokumentide (CV, tööleasumise avaldus, avaldus töövaidluse lahendamiseks) praktilist koostamist.

2. Liikluspsühholoogia ja klienditeenindus 10 tundi, s.h. 6 praktilist tundi

Lektorid: Marina Vorobjova.

2.1. Liikluspsühholoogia

Autojuhi tööks vajalikud põhiteadmised liikluspsühholoogiast.

Autojuhi tööd mõjutavad tegurid: tähelepanu, isiksuse eripärad (näiteks riskialdis käitumine, agressiivsus jne).

Väsimuse, stressi, alkoholi, narkootikumide, ravimite ja erinevate haiguste mõju.

Liiklus,- tee ja ilmastikuolude mõju juhi liikluskäitumisele.

Seadustest tulenevate nõuete mõju liikluskäitumisele.

Praktiliste probleemülesannete lahendamine.

2.2. Klienditeenindus

Autojuhi tööks vajalikud põhiteadmised klienditeeninduse ja suhtlemise osas.

Klientide ootused autojuhi kui teenindaja rollikohasele käitumisele.

Veotellijate põhjendatud ja põhjendamatud nõudmised, nendele vastamine.

Autojuhi rollid ja rollikäitumise analüüs.

Suhtlemise põhioskused, et konfliktivabalt lahendada veotellijate põhjendamatute soovide ja nõudmistega seotud olukorrad (oskus elada sisse tellija rolli; veenmisoskus; kehtestamisoskus; läbirääkimisoskus; oskus esindada oma ettevõtet).

Probleemsed kliendid, nendega suhtlemine.

Suhtlemise erinevused sõltuvalt vedude liigist:

Praktilised õppused.

Praktilised õppused kontaktide loomise, veenmise ja kehtestamise oskuste harjutamiseks rollimängude abil.

Tüüpiliste probleemsete olukordade läbimängimine, lahenduste leidmine ja nende analüüs.

Klientidelt laekunud kaebuste ja pretensioonide kuulamine, lahendamine ja vahendamine.

Klientide ja tööandja teavitamine erinevatest olukordadest, kauba laadimisel ja teel olles, ettevõtte huvide eest seismine.

Tegutsemine õnnetusjuhtumite korral, esmaabi andmine.

Auto tehnilise seisundi, välimuse ning autojuhi sõidustiili mõju ettevõtte mainele ja teenuse kvaliteedile.

Veofirmade tuntuse ja reklaami mõju.

Autojuhi roll teeninduse kvaliteedi kujundamisel.

3. Sõiduki tundmine ja käsitsemine- 36 tundi, s.h. 14 praktilist tundi

Lektor: Valeriy Plotnikov.

3.1. Üldnõuded

Veoautode ja haagiste ehituse tundmaõppimisel lähtutakse nende üldehituse ja tööpõhimõtete selgitamisest ja erinevate automarkide iseärasustest.

Autode tehnohoolduse tundmaõppimisel lähtutakse tehnonõuetest.

Autode tootmise hetkeseis ja arengusuunad. Eestis enamkasutatavate autode margid ning mudelid. Veovahendite liigitus, lühiiseloostus.

Juhendraamatu kasutamine ning nende abil tehniliste andmete ja parameetrite leidmine.

Tehnohoolduse süsteemid. Rikete tuvastamise süsteemid ja võimalused.

Tehniliste rikete liigitus ja tegutsemine nende avastamisel.

Firmateenindused ja nende kasutamise ning rakendamise võimalused.

Sõidukite tehnajärelevalve süsteem ja rakendamise kord. Kehtestatud tehnonõuete aluseks olevad seadusandlikud aktid.

Autode VIN koodid (tehasetähised) ja põhiandmed andmesildil.

3.2. Mootor

Mootorite liigitus ja lühiiseloostus, mootorite põhiandmed ja töökarakteristikud. Vânt-ja gaasijaotusmehhanismi ehitus, hooldus ja tehnilise korrasoleku tingimused.

Jahutussüsteem ja selle osad. Mootori optimaalne soojusrežiim. Mootori käivitamine külmalt ja soojalt. Jahutusvedeliku taseme kontrollimine ja tiheduse (külmumiskindluse) määramine.

Jahutusvedeliku lisamine ja väljalaskmine. Abinõude rakendamine mootori ülekuumenemise korral. Jahutussüsteemi rikked ja hooldus.

Õlitussüsteem ja selle osad. Õli puhastamise ja jahutamise viisid. Õli taseme kontrollimine. Õli lisamine ja väljalaskmine. Õlitussüsteemi võimalikud rikked ja hooldus.

Toitesüsteem ja selle osad. Ülelaadimine. Turbolaadur.Vahejahuti. Toitesüsteemi rikked ja hooldus. Toitesüsteemi kontrollimine ja õhu eemaldamine diiselmootori toitesüsteemist.

Mootori väljalaskesüsteem. Heitgaaside toksilisuse vähendamise võimalused.

Kütusekulu optimeerimine.

3.3. Jõuülekanne

Jõuülekanne üldehitus, tööpõhimõte ja kasutusviis. Sidur. Sidurimehhanism. Siduri rikked ja hooldus. Hüdromehhaaniline jõuülekanne. Käigukastid. Käsilülitamise, poolautomaat-ja automaatkäigukastiga autojuhtimise iseärasused.

Kardanülekanne. Veosild, peaülekanne. Jõuülekanne rikked ja hooldus.

3.4. Rool

Autodel kasutatavate roolimehhanismide tüübid, nende ehitus ja hooldus. Roolimehhanismi, rooliajami ja roolivõimendi tööpõhimõte. Rooli võimalikud rikked, mis avaldavad mõju liiklusohutusele. Roolimehhanismi ja rooliajami korrasoleku tingimused ning hooldus.

3.5. Pidurid

Piduri õhkajami üldskeem ja selle osad. Erinevat liiki toimemehhanismidega pidurid. Sõidupiduri, seisupiduri ja erinevat liiki abi- ja kestupidurite tööpõhimõte. Pidurite ehitus ja hooldus ning reguleerimisvõimalused. Mittemblokeeruvate pidurite (ABS) tööpõhimõte. Rõhu kontrollimine ja reguleerimine õhkajamis. Pidurite rikked ja hooldus.

3.6. Veermik, rattad ja rehvid

Vedrustus ja selle liigid. Autokere asendi regulaator, kere asendi muutmine. Esisild. Juhtrataste reguleerimise võimalused. Seadenurkade ja rattalaagrite reguleerimine. Rattad, veljed ja kilbid. Rehvi tüübid ja tähistus. Rehvi valimine koormusindeksi ja kiiruskategorial alusel ning kasutamissoodused. Lubatud mustrisügavused. Rehvi kasutusea pikendamise võimalused. Rataste tasakaalustamise vajalikkus. Rehvirõhud ja nende mõju.

3.7. Elektriseadmed ja valgustusseadmed

Auto üldine elektriskeem ja selle osad. Vooluallikad: aku, generaator. Vooluallikate ebaõigest käsitsemisest tulenevad tagajärjed. Käiviti töötamine. Valgustus- ja signalisatsiooniseadmete tähistus ja neile kehtestatud tehnilised nõuded. Andurid ja mõõdikud. Elektriseadmete rikked ja hooldus.

Voolutarbijad, tulede liigid, nõuded nende kasutamisele, tähistusele ja hooldusele. Töötuled, lisatuled. Salongi elektritarbijad. Haagiste elektritarbijad.

3.8. Kere ja lisaseadmed

Juhi töökoht: juhtimisseadmete paigutus, juhiistme, peeglite ja rooli asendi muutmine, armatuurlaua märgutuled ja juhi abisüsteemid. Uste avamine ja sulgemine.

Avariiväljapääsude otstarve ning kasutamine.

Salongi ja koormaruumi kütte- ja ventilatsiooniseadmed, nende tööpõhimõte, rikked ning hooldus.

Auto komplekti kuuluv varustus ja sellele esitatavad nõuded.

Nõuded klaasidele ja nende läbipaistvusele.

Poolhaagise ja haagiste haakeseadmete ehitus ja kasutamine, vedukit ja haagist ühendavate juhtmete, voolikute ja pistikute ehitus ja ühendamine ning lahtiühendamine.

3.9. Sõiduki lisavarustus

Sõidumeerikute liigid, mehaanilise ja digitaalse andmesalvestusega sõidumeerikud, nende kasutamise nõuded. Mehaanilise sõidumeeriku salvestuslehed, nende kasutamine ja säilitamine. Digitaalse sõidumeeriku juhi, tööandja, töökoja ja kontrollija kaardid, nende kaartide kasutamine. Sõidumeeriku paigaldamise, hooldamise ja tehnilise ülevaatuse nõuded.

Sõidukile paigaldatavad satelliitpositsioneerimise seadmed. Muu lisavarustus, sõltuvalt veoüksuse kasutusotstarbest: toiduainete vedu, ohtlike veoste vedu, metsavedu, vedu paaksõidukitega jm.

3.10. Kütus, õlid, määrdeained, erivedelikud ning hooldusmaterjalid

Autodel kasutatavate mootorikütuste, mootori-ja jõuülekandeõlide ning määrdeainete tähistus, põhiomadused ja kasutusvõimalused.

Kütuse säästliku kasutamise võimalused. Jahutusevedelikud. Erivedelikud.

3.11. Meetmed keskkonna säästmiseks

Looduskeskkonda mõjutavad tegurid. Looduskeskkonna saastatuse põhjused ning teeliikluse osa atmosfääri üldsaastes. Kütuse, õlide, määrdeainete, erivedelike ning pesu-ja puhastusvahendite kahjulik mõju looduskeskkonnale.

Heitgaasides sisalduvad kahjulikud ained ja ühendid ning nende mõju inimesele ja looduskeskkonnale. Heitgaasides sisalduvate kahjulike ainete piirnormid: tavaline auto, roheline auto ja ohutu auto. Müranormid autodele.

3.12. Sõidukite mõõtmed, massid ja teljekoormused

Veoautode, haagiste ja autorongide gabariidid, täis- ja registrimassid, teljekoormused. Erandid.

3.13. Praktilised tööd sõiduki juures

Sõiduki ehituse tundmaõppimine.

Veoüksuse visuaalne tehniline kontroll: tuled, rehvid, õli-ja õhulekked, kere, vedelike nivoode kontroll, tehniliste rikete leidmine.

Haagise külge-ja lahtiühendamine.

Rehvivahetus ja jõukohaste remonditööde tegemine.

Tööohutusnõuete jälgimine praktiliste tööde juures.

4. Transpordi taristu ja ökonoomika- 34 tundi, s.h. 4 praktilist tundi

Lektorid: Viktor Romanov, Jelena Mikk.

4.1. Taristu

Transpordisüsteemi põhialused, taristu komponendid.

Vedude taristu -maanteed, terminaalid, logistikakeskused, sadamad, lennuväljad jne.

Veovahendid : VIATOLL, TANSPARK, VDO, GLONASS ,MapFactor GPS Navigation Maps – Apps on Google Play.

Tugitaristud: (tehased, Teedeäärne teenindus koolitus).

Juhtimissüsteemid.

Seadusandlus INTERBUSS-konventsioon, erivedusid reguleerivad seadusandlikud aktid).

4.2. Ettevõtluse alused

Eesti Vabariigi seadustega ettenähtud ettevõtluse vormid.

Ettevõtete moodustamise, äriregistrisse kandmise ja maksuametis registreerimise kord.

Veoste veo turule ja ametialale pääsemise tingimused. Tegevusload ja piirangud veonduses.

4.3. Transpordiökonomika alused

Omahinna mõiste ja selle kujunemine autoveol. Omahinna koostis ja kulude liigid. Autojuhi osa omahinna kulude ja tulude moodustumisel.

Autojuhtide ja teiste töötajate töötasu osa ettevõtte kulude üldises bilansis.

Ettevõtte kasumi mõiste ja selle kasutamise võimalused. Kasumi jaotamine ettevõtte arendustegevuseks, laenude tasumiseks ja dividendide väljamaksmiseks. Ettevõtte arendamise rahastamise allikad: omafinantseerimine, kapitali suurendamine, pangalaenuid jne.

Vedude eest tasumise võimalused ja süsteemid erinevates ettevõtetes ja veoliikides.

4.4. Praktilised õppused

Õppija analüüsib omahinna kulusid, ettevõtte tulusid ja selgitab välja omahinna alandamise võimalused.

5. Sõitjatevedu korraldus – 38 tundi, s.h. 10 praktilist tundi

Lektor: Jelena Mikk, Paul Pass.

5.1. Logistika põhimõisted ja komponendid

Logistika põhimõisted.

Logistilise keti põhilised komponendid, maanteevedude osa üldises logistilises süsteemis. Tähtsamad komponendid maanteeveonduses: kliendisuhetus- tellimuste vastuvõtmine, töötlemine ja vormistamine, info kogumine ja vahetus, hinnakujundus; ladustamine: ladude asukohta valik, kaupade käsitlemine, pakendamine ja ladustamine, veod: sõidukite valik sõltuvalt kauba kogusest ja liigist, veoteede valik, kauba saatedokumentatsioon.

Navigeerimisseadmed, nende kasutamine teedekaardid.

Sidevahendid.

Veomarsruudi määramine ja korrigeerimine.

5.2. Sõitjatevedu

Autovedude liigitus: siseriiklik autovedu tasu eest; siseriiklik autovedu omal kulul; rahvusvaheline autovedu tasu eest; rahvusvaheline autovedu omal kulul.

Tasulise autoveo tegemiseks vajalikud dokumendid. EMÜ tegevusluba ja tegevusloa tõestatud koopia.

Nõuded tasulist autovedu teostavatele ettevõtetele.

1) sõitjateveo korraldust reguleerivaid õigusakte, erinevaid veoliike, sõitjateveol nõutavaid dokumente, nende tähendust ja täitmist autojuhile vajalikus ulatuses;

2) liiniveo korraldamise põhimõtteid ja nõudeid, nõutud dokumente, liinivedude korraldamise pädevaid asutusi ning avaliku teenindamise lepingu alusel korraldatava liiniveo erisusi;

3) rahvusvahelisel veol sõitjatelt nõutud dokumente, piiriületuse protseduure ning erisusi võrreldes Euroopa Liidu ja kolmandate riikidega ning tegevusi piiriületuseks vajalike dokumentide puudumisel;

4) liinivedudel rakendatavaid sõiduõiguse ning sõidusoodustuste põhimõtteid;

- 5) pagasi- ja saadetiseveo korda, nõudeid pagasi paigutamisele ning lubatud sisule ja mõõtmetele;
- 6) puudega ja piiratud liikumisvõimega isikute teenindamisele kehtivaid nõudeid ning selliste isikute teenindamise erisusi;
- 7) autojuhi ja sõitjate õigusi ning kohustusi.

5.3 Sõitjatevedu teostav autojuht autojuhi ametiga seonduvalt teadma:

- 1) autojuhi ohuolukorras tegutsemise ning sõitjate evakueerimise põhimõtteid;
- 2) sõitjate ja lastegruppide veole kehtestatud erinõudeid ning veo piiranguid;
- 3) agressiivse sõidustiili ning ebaõigete sõiduvõtete kasutamisest tulenevaid ohte ning tagajärgi sõitjale;
- 4) autojuhile vajalikke suhtlemis- ning klienditeenindusoskusi erinevate kategooriate sõitjatega suhtlemisel;
- 5) sõitjate teenindamise taset mõjutavaid tegureid ja põhjusi ning juhi- ja reisijateruumi kütte- ja ventilatsiooniseadmete õige kasutamise nõudeid;
- 6) probleemsete sõitjatega käitumise reegleid, enamlevinud probleemide põhjuseid ning autojuhi ja asjaomaste ametiisikute õigusi korda rikkunud sõitjate korralekutsumiseks või sõidukist kõrvaldamiseks.

5.4 Lisaks peab sõitjatevedu teostav autojuht sõidukiga seonduvalt teadma:

- 1) bussi ehituse erinõudeid, nõudeid bussi varustusele ja tähistusele, busside kategooriaid, liike ja mugavusklassse ning bussi ehitusest tulenevaid lisaohte.

Lisaks peab sõitjatevedu teostav autojuht autojuhi ametiga seonduvalt teadma:

- 1) autojuhi ohuolukorras tegutsemise ning sõitjate evakueerimise põhimõtteid;
- 2) sõitjate ja lastegruppide veole kehtestatud erinõudeid ning veo piiranguid;
- 3) agressiivse sõidustiili ning ebaõigete sõiduvõtete kasutamisest tulenevaid ohte ning tagajärgi sõitjale;
- 4) autojuhile vajalikke suhtlemis- ning klienditeenindusoskusi erinevate kategooriate sõitjatega suhtlemisel;
- 5) sõitjate teenindamise taset mõjutavaid tegureid ja põhjusi ning juhi- ja reisijateruumi kütte- ja ventilatsiooniseadmete õige kasutamise nõudeid;
- 6) probleemsete sõitjatega käitumise reegleid, enamlevinud probleemide põhjuseid ning autojuhi ja asjaomaste ametiisikute õigusi korda rikkunud sõitjate korralekutsumiseks või sõidukist kõrvaldamiseks.

5.5. Praktilised õppused

Veomarsruudi koostamine vastavalt etteantud lähte ja sihtkohtadele. Kaasaegsete navigeerimisvahendite kasutamine, optimaalse marsruudi leidmine.

Kaubasaatedokumentide täitmine autojuhti puudutavate andmete osas.

5.6. Autojuhi sõidu- ja puhkeaja korraldus

Tasu eest töötavate autojuhtide sõidu-ja puhkeaega regulatsiooni kehtivusala . Autojuhtide sõiduaegade kestus ja lubatavad kõrvalekaldumised. Kohustuslikud vaheajad ja lubatavad kõrvalekaldumised. Kohustuslikud puhkeajad ja lubatavad kõrvalekaldumised.

Sõidumeerikute praktiline kasutamine, andmete salvestamine.

5.7. Kindlustused

Kindlustuse üldsätted. Eestis kehtivad nõuded kindlustuse osas. Kindlustuse eri liikide autojuhte puudutavad küsimused. Vabatahtliku ja sundkindlustuse mõisted.

Elukindlustus.

Varakindlustus: vastutuskindlustus, veosekindlustus, kasko.

Liiklusõnnetuse vormistamine: blanketi **Teades liiklusõnnetusest** täitmise kord.

5.9. Sõitjatevedaja vastutus

Vastutuse üldnõuded.

Eestis kehtivad seadused, mis reglementeerivad vedaja ja autojuhi kui suurema ohu allika valdaja vastutuse.

Töökorralduse reeglid, nende sisu ja eesmärk.

Töötaja vastutuse töölepingu seaduse põhjal.

Karistusseadustik; Süüteo mõiste, süüteo koosseis, liigid, karistuse liigid ja määrad.

Kuriteo eest kohaldatavad põhikaristused, lisakaristused, muud mõjutusvahendid.

Liiklusalased kuriteod.

Kuriteo uurimisega tegelevad organid. Kohtud, nende liigid.

Väärteo mõiste. Väärteo eest kohaldatavate karistuste liigid: rahaträhv; arest; sõiduki juhtimise õiguse äravõtmine- lisakaristus.

Väärteod erinevates valdkondades.

Vedaja vastutust reguleerivad rahvusvahelised lepped ja siseriiklikud seadusaktid. Vedaja ja autojuhi vastutus kauba kadumisest või kahjustamisest tingitud kahjude eest alates kauba vastuvõtmisest vedamiseks kuni kauba üleandmiseni kaubasaajale. Vedaja vastutus vedamise aja ületamise tõttu tekkinud kahjude eest.

6. Sõiduõpe- 10 tundi

Õpetajad: Valeri Plotnikov.

Õppeautod : Volvo B12 431 MHT.

6.1. Veoüksuse ettevalmistamine väljasõiduks

Sõiduki tehnilise seisukorra ja kompleksuse kontrollimine enne mootori käivitamist. Igapäevase hoolduse läbiviimine.

Tutvumine autojuhi töökohaga:

- autojuhi õige kehaasend;
- istme, rooli ja peeglite seadmine.

Tutvumine auto juhtimisseadmete asukoha ja käsitlemisega ning armatuurlaual paiknevate näidikute ja märgulampidega. Auto mootori käivitamine. Juhi tegevus enne käivitamist ja käivitamisel.

6.2. Bussi juhtimine väikesel kiirusel

Juhtimisseadmete ja juhtimisvõtetega kohanemine.

Liikumise alustamine. Käigukangi käsitlemine ja selle abil sobiva käigu valimine. Sõitmine väikese kiirusega.

Erinevad pidurdustehnikad: sujuv-ja äkkpidurdus. Manööverdamine, pöörete sooritamine.

Tagurdamine gabariitväravasse otse ja pöördega. Tagurdamine külgboksi.

6.3. Bussi juhtimine liikluses

Auto sõiduomaduste ja juhtimise iseärasuste tundmaõppimine. Käikude sujuv ümberlülitamine.

Õigete sõiduvõtete viimistlemine ning rahuliku ja sujuva sõidustiili kujundamine.

Erinevad sõiduharjutused:

- kiirendus ja pidurdus;
- peatumine peatuskohtades ja liiklusvoolus;
- sõitmine tõusul ning langul.

Säästlike, kütuse ülekulu vältivate sõiduvõtete õppimine ja kasutamine.

Liiklusolukordade ja sõidutingimustega ettenägemine ja nendega arvestamine.

Sõit etteantud marsruudil koos peatusega manööverdamisega ja ajagraafikust kinnipidamisega.

Sõidu lõpetamine. Bussi tehnilise seisukorra kontrollimine.

6.4. Bussi juhtimine erioludes

Sõit pimedal ajal. Tulede kasutamine. Sõit erineva valgustusega teedel.

Ohutu piki- ja külgsuuna tagamine.

Sõit libedal teel. Õiged pidurdusvõtted libedal teel.

6.5. Juhtimisoskuse järelkontroll ja ametioskuste hindamiskriteeriumid

Juhendaja poolt ette antud praktiliste ülesannete sooritamine.

Kasutatavad õppematerjalid ja vahendid

1. Lektorite koostatud teemakonspektid ja audiovisuaalsed õppematerjalid teemade kohta
2. Bussijuhi õppematerjal, EAKL 2013
3. Praktiliste tööde dokumentide blanketid
4. Digitaalsete sõidumeerikute simulaatorid 2 tk.
5. Õppeveoautod
- 5.1. VOLVO B12 431 MHT.
6. VESTID ,MÄRGIT komplektid.
7. Õppeväljakute tähistamise vahendid: proektor, arvuti.

Õppekava koostaja: Jelena Tiidermann, Autokool MEWO Oü reg 10632824 juhatuse liige.

Koolitusasutus: Autokool MEWO OÜ , Sompa 1A, Jõhvi, Ida-Virumaa 41533.

Telefon: +372 337 0731, +372 511 0192.

Koolitusasutuse e-post: mewo@mewo.ee.

Koolitusasutuse koduleht www.mewo.ee.

Nõuded koolituse lõpetamiseks. Teoreetiliste teadmiste eksam: Ametikoolitus lõpeb teoreetiliste teadmiste ja praktilise töö eksamiga. Koolitusel osaleja vastab, pärast teooriaõpet kirjalikult 50-le valikvastustega küsimusele. Teoreetiliste teadmiste eksami küsimustik peab katma õppekavas sätestatud valdkondi kõigi teadmiste ja oskuste teemade ulatuses. Praktilise töö eksam peab katma koolitaja valitud autojuhi tööga seonduvaid praktilisi ülesandeid autojuhile ettenähtud oskuste teemade osas. Teoreetiliste teadmiste eksam on sooritatud, kui eksamineeritav vastab õigesti vähemalt 70 protsenti küsimustest. Teoreetiliste teadmiste eksamil on küsimusi 50.

Praktilise töö eksamil rakendatakse hindamissüsteemi põhimõttel – „sooritas”, „ei sooritanud”. Praktilise töö eksamil peab olema vähemalt üks individuaalne harjutus erinevatest teemadest.

Lõpetamisel väljastatavad dokumendid Tunnistus kursuse läbimise kohta, kus on peal tunnistuse number, kursuse läbimise aeg ja maht, osaleja nimi, isikukood, õpiväljundid ja tunnistuse väljastamise kuupäev. Tunnistus on eesti keeles.